

„Dane wrażliwe”

– scenariusz lekcji języka polskiego 1

Temat:

Każdy ma swoje „dane wrażliwe”... – na podstawie książki Ewy Nowak „Dane wrażliwe”.

- » **Czas:** dwie godziny lekcyjne
- » **Klasa:** II lub III gimnazjum
- » **Materiał:** Ewa Nowak, „Dane wrażliwe”
- » **Metody pracy:** praca z tekstem, burza mózgów, metoda poszukująca, metoda projektów
- » **Formy pracy:** indywidualna, grupowa, praca z tekstem
- » **Środki dydaktyczne:** : teksty powieści Ewy Nowak, arkusze papieru, kolorowe pisaki

Cele:

- » Pogłębianie umiejętności pracy z tekstem literackim.
- » Pogłębianie umiejętności pracy w grupie rówieśniczej.
- » Kształcenia umiejętności nazywania stanów emocjonalnych, uczuć.
- » Aktywizacja uczniów zdolnych i słabszych.

Przebieg:

1. Czynności porządkowe.
2. Pogadanka na temat zagadkowego tytułu powieści. Co to są dane? Co oznacza

„Dane wrażliwe”

– scenariusz lekcji języka polskiego 1

Przebieg:

termin „wrażliwy”? Praca ze Słownikiem Języka Polskiego.

- „dane” – rzeczy, fakty, na których można się oprzeć w wywodach, informacja, wiadomości;
- „wrażliwy” – łatwo reagujący nawet na słabe bodźce, silnie coś odczuwający, nieobojętny na coś, czuły, uczuciowy.

3. Co w takim razie znaczy zestawienie „dane wrażliwe”? Burza mózgów – zapisywanie pomysłów na tablicy (po lewej stronie schematu):

uczuciowe fakty?

fakty nieobojętne
na coś?

czułe wiadomości?

„Wiesz, co to są dane wrażliwe? To najbardziej strategiczne informacje o człowieku. Na przykład jakiej jest rasy, jakiego wyznania, jakie ma choroby genetyczne; rzeczy bardzo ważne, ale tajne. Moje dane wrażliwe to głupota.”

4. Odnajdywanie fragmentu tekstu wyjaśniającego, co kryje się pod terminem „dane wrażliwe” według jednej z bohaterek powieści – Justyny. Zapisywanie cytatu po prawej stronie schematu.

5. Podział klasy na kilkusobowe grupy. Rozdanie arkuszy papieru i kolorowych pisaków. Każda grupa ma znaleźć w tekście książki bądź sformułować własnymi słowami „dane wrażliwe” bohaterów, które najlepiej ich charakteryzują, np.:

Nina

• *litościwie pomyślała, że nie będzie jej (Kasi) upokarzać*

• *Nina nie znosiła tego wiecznego rządzenia się Kaśki, tych jej mądrości, tego wmawiania im rzeczy, które jej były akurat na rękę. Kaśce zdecydowanie za dużo spraw uchodziło na sucho tylko dlatego, że miała kłopoty w domu. Tym razem koniec z litością*

„Dane wrażliwe”

– scenariusz lekcji języka polskiego 1

Propozycje zajęć:

- *Nina nie lubiła, kiedy mama kłóciła się z Bogdanem. Miała bratu za złe, że specjalnie denerwuje mamę i w ten sposób wszczynają awantury, a co najmniej je podsycą. Czasami Nina go wręcz nienawidziła, jednak ich układy nie były jednoznaczne*
- *zapisła się do grupy „Cierpię na odjutronizm”*
- *Dotarło do niej z całą jasnością, że ona nikogo nie obchodzi! Gdyby umarła, to nikt w klasie by tego nie spostrzegł*
- *Poćwiczyła przed lustrem zbolaty wyraz twarzy*
- *Nina nadal nic nie mówiła. Przyszło jej do głowy, żeby szepnąć, że źle się czuje albo zapytać, czy może wyjść. Jeszcze lepiej byłoby wdzięcznie osunąć się na podłogę i zemdleć, ale nie ćwiczyła tego w domu i nie miała pewności, czy wypadnie wystarczająco wiarygodnie*
- *Czuła się okropnie, że tak je okłamuje. Pogardzała sobą i po raz kolejny pomyślała, że dobrze byłoby do wszystkiego się przyznać i zakończyć tę farsę*
- *„Jestem w jakiejś totalnej matni” – pomyślała*
- *Wyznanie prawdy wcale jej nie ulżyło. Wręcz przeciwnie – opowiedzenie Justynie tej całej groteskowej historii uświadomiło Ninie, jak ciężko będzie wytłumaczyć to wszystkim innym. A nabrała się masa ludzi, którym Nina winna była szczerość*
- *One się boją, że ja się zabiję. W razie czego, czyli w razie mojej śmierci. Że też wcześniej mi to nie przyszło do głowy! Właściwie tego właśnie wszyscy ode mnie oczekują. Mogę sobie spokojnie umierać i nikt się, dyrektorki ani pani pedagog, nie będzie czepiał. Mama odetchnie, bo się nie wyda, że miała słaby kontakt z córką. O ile pilot do telewizora będzie na miejscu, ojciec nawet nie zauważy. Artur będzie mógł mówić, że spotkało mnie to, na co zasłużyłam, a Kaśka dosłownie rozkwitnie. Bogdan pewnie weźmie Szalasa i przebiją ścianę między naszymi pokojami. Justyna teraz jest taka szczęśliwa, że nie będzie się długo martwić*
- *Nina usiadła na parapecie i wychyliła się. Nareszcie będzie mieć już święty spokój i to ze wszystkim. Ta perspektywa wydała jej się bardzo przyjemna, Nie było zresztą innego wyjścia, a nawet jeśli było, to wydawało się Ninie najlepsze*
- *Odchylił bluzę i wyjął maleńki bukietik szafirków. Nina zamarła. Nie mogła uwierzyć własnym oczom. „To znak, że mam tego nie robić” – pomyślała i nagle skok z okna wydał jej się ekstremalną głupotą*

„Dane wrażliwe”

– scenariusz lekcji języka polskiego 1

Propozycje zajęć:

Kasia

• *Kasia z reguły unikała wchodzenia w otwarty konflikt. Lubiła tak pokierować rozmową, żeby wszyscy mieli wrażenie, że ona nie jest niczemu winna*

• *Kasia często rzucała jakieś zdanko, z którego wynikało, jak świadomie ona jedna z nich wszystkich żyje. Kupowanie markowych rzeczy to popieranie wyzysku dzieci w Chinach, malowanie paznokci to szczyt próżności i tandety. Tylko wypożyczanie książek na sens, za to ich kupowanie jest świadomym niszczeniem zasobów naturalnych planety. Trzymanie w domu zwierząt rasowych to skrajny egoizm, charakterystyczny dla ludzi pozbawionych empatii, a wyjeżdżanie na wakacje za granicę to brak patriotyzmu. Chodzenie do kina to tandetna rozrywka, zaś kupowanie coli, fanty czy 7UP świadczy o braku świadomości konsumenckiej. Kasia była bezkompromisowa, ale jej poglądy brzmiały fałszywie. Prawda była taka, że Kasia była biedna. Nie było jej na nic stać i dlatego w jej ustach nawet słuszne skądinąd opinie brzmiały po prostu śmiesznie*

• *To była właśnie cała natura Kaśki: bezczelność, tupet i wścibstwo*

• *Jej matka była alkoholizką*

• *Kasia była irytująca, mecząca, przemądrzała i wredna, ale była zdecydowanie najsilniejszą psychicznie osobą, jaką Nina znała*

Ewa

• *Tylko Ewa jak zwykle miała jakieś „ale”*

– *A wczoraj wyglądałaś na kompletnie wyluzowaną. Myślałam...*

– *Może i tak! Nikomu nic do tego! I nie wymądrzaj się tak, bo mam tego dość. Sama mówiłaś na początku, że to wszystko jest podejrzan! Myślałam, że wreszcie będzie w szkole normalnie! Wczoraj śmiała się razem z nami! – darła się Ewa*

• *– Nina Petrykowska... nie wstawiam ci na razie oceny...*

– *To mi też proszę nie wstawiać. – Ewa zerwała się z ławki.*

– *Słucham? – Wrońska zawsze była bardzo opanowana. Teraz też miała spokojny głos.*

– *Czuję się traktowana niesprawiedliwie. Dlaczego ona ma być na specjalnych prawkach?*

• *Musimy wreszcie pogadać. – Nie pytając o zgodę, Ewa starannie zamknęła drzwi pokoju Niny. – Ja wiem, że ty kłamiesz. I mam dość udawania. Wiem, że kłamiesz, słyszysz?*

• *Nagle Ewa wydała się Ninie bardzo miłą i przyjazną osobą. To, co mówiła, zgadzało się co do joty. Ona rzeczywiście kilka razy usiłowała dać do zrozumienia, że to wszystko jest śmieszne. Ona jedna usiłowała wyrwać ją z tej matni.*

„Dane wrażliwe”

– scenariusz lekcji języka polskiego 1

Propozycje zajęć:

Margerita

• *ma takie dziwaczne imię, bo jej tata jest Włochem, a poza tym jest nieziemsko bogata, ale wcale się nie wywyższa*

• *Nina zazdrościła jej pieniędzy, wyglądu, wyjazdów, ciuchów i zdolności językowych, ale najbardziej tego, że Margerita miała fajną mamę. Na początku roku szkolnego mama Margerity była z nimi na wycieczce w Krakowie i Wieliczce i od tamtego czasu Nina zawsze z zawiścią myślała, czemu jednym tak się szczęści, a inni muszą znosić humory i zrzędzenia*

Justyna

• *Daj mi rękę, popatrz na mnie i powiedz, o co tu chodzi. Trzeba być niedorozwiniętym, żeby się nie zorientować, że nic tu nie gra. Nic do siebie nie pasuje. Ty nie pasujesz do tej żałoby, a ona do ciebie. Mów!*

• *Po czterdziestu minutach wsadziła głowę do pokoju i chciała dać znać, że już zdecydowanie musi iść, ale Justyna nie usłyszała. Wózek stał pod samym oknem, a Justyna cichutko śmiała się do słuchawki*

Kamil

• *Kamil był fajny*

• *To znów był jej dawny Kamil – spokojny, miły, kochany*

• *Zrobiła krok w jego stronę i lekko cmoknęła go w policzek. Przez chwilę stali nieruchomo na wprost siebie. Kamil zrobił się dziwne blade
– Cześć – powiedział. Obrócił się na pięcie i niemal biegiem poszedł w kierunku swojego domu*

• *Kamil uparcie omijał ją wzrokiem, a na biologii nie zgłosił się do tej samej grupy, w której była Nina*

• *Ubzdurał sobie, że kilka dni temu ty go kokietowałaś. Powiedział mi, że się z nim chciałaś nawet całować. Tłumaczyłam mu, że masz prawo zachowywać się nieracjonalnie, że to nerwy, że przechodzisz załamanie nerwowe i na pewno nigdy nic do niego nie czułaś, bo miałaś chłopaka w innej szkole i aż do jego wypadku byliście bardzo szczęśliwi razem, ale on swoje i swoje. Powiedział, że nigdy nie uwierzy już żadnej dziewczynie i że jest szczęśliwy, że nigdy z tobą nie był, bo jak sobie pomyśli, że po jego śmierci ty byś zaraz z innym...*

„Dane wrażliwe”

– scenariusz lekcji języka polskiego 1

Propozycje zajęć:

Artur

• *Naprzeciwko siedział chudy chłopak. W uszach miał słuchawki i rytmicznie bębnił palcami o swoje udo. Gapił się na nogi Niny*

• *Artur Czajka uśmiechnął się i cały czas na nią patrząc, zamknął za sobą drzwi gabinetu*

• *Zobaczyła go przy wejściu do przychodni. Stał oparty o filar i nie odrywał wzroku od wchodzących i wychodzących ludzi. Gdy ją zobaczył, uśmiechnął się tak szeroko, że było widać wszystkie kolorowe gumki na jego aparacie*

• *Artur zgodził się natychmiast. Obchodziło go tylko jedno: kiedy wreszcie ją zobaczy, a miejsce było mu obojętne. Pójdą na colę do „Abro” albo pochodzą po lesie. Wszystko jedno, byle razem*

• *Sama nie mogła uwierzyć, że przy Arturze w ogóle nie czuje się skrępowana. Może opowiadać, jak bardzo on się jej podoba i będzie w tym nic niestosownego*

• *Artur ją pocałował. Nina poczuła jego usta trochę na swoim nosie, a trochę na policzku, ale to było bez znaczenia*

• *Hm... – Artur milczał dość długo. – Chyba tak... Czy mówi ci coś nazwisko Olcha, a konkretnie Paweł Olcha? (...) – Jednak miałem nadzieję, że zaprzeczysz. Szkoda. To cześć*

Bogdan

• *Wyjęła komórkę i napisała:*

– „Jesteś bardzo fajnym bratem. Lubię Cię”.

Bogdan odpisał bardzo szybko.

– „Ja ciebie też. Zwłaszcza, gdy śpisz”

• *Chciałam ci podziękować.*

– *Mnie? A niby za co? Co to za kwiaty w przedpokoju? Znów ktoś umarł?*

– *Idziemy z mamą do Olchowej. To dla niej. Chcemy to załatwić przed wyjazdem mamy do sanatorium. Jesteś super bratem*

• *Nina po raz pierwszy w życiu przytuliła się do brata z wielką przyjemnością. Nawet nie wiedziała, że Bogdan jest taki silny i postawny. Zawsze wydawał jej się nijaki i plechowaty*

„Dane wrażliwe”

– scenariusz lekcji języka polskiego 1

Propozycje zajęć:

mama Niny

• Przy parapecie stała jej mama. Miało świeżo natapirowane włosy, ufarbowane odrosty i delikatny makijaż. Była w swoim najlepszym płaszczu, na nogach miała włoskie fioletowe szpilki. Z miejsca zaczęła zrzędzić, że musiała się tu wdrapywać i na co córka ją naraża, ale Nina wiedziała, że mama specjalnie przyszła kwadrans wcześniej niż były umówione. Całe dni potrafiła spędzać nie wychodząc z domu, wysyłając ją lub Bogdana po drobne sprawunki, ale gdy już miała gdzieś iść, zapisywała się do fryzjera, kosmetyczki i manicurzystki i, jak sama mówiła, „doprowadzała się do pionu”. A kiedy była już „doprowadzona”, nie chciała, żeby to się zmarnowało, więc chciała się pokazać możliwie największej liczbie osób. Biegała po całym mieście, wchodziła niemal do każdego sklepu, zaglądała do banku, na pocztę, do lekarza, żeby tylko jak najwięcej osób ją zobaczyło. Teraz też wykorzystata okazję, żeby pokazać się w szkole

• Wykluczone! Rozumiesz?! Absolutnie zabraniam ci komukolwiek o tym wspominać. Ty sobie nie zdajesz sprawy, do czego to doprowadzi! W jakim świetle mnie postawisz? To jest małe miasto, mnie tu wszyscy znają! Dziecku jeszcze można by wybaczyć, ale ja? Rozpęta się burza

• Przecież ona jest zupełnie niegroźna. Siedzi całe dni sama, bez męża, z wrednym synem i córką schizofreniczką, która za wszelką cenę chce na siebie zwrócić uwagę; egzaltowana kobiecina bez przeszłości i przyszłości

tata Niny

• Nie był zainteresowany. Dochodziła osiemnasta, więc krążył po domu, jak zawsze o tej porze pakując walizkę. Widać było, że myślami jest już gdzie indziej

• Ojciec zachowywał kamienną twarz. Wrzucał rzeczy, a potem zapiął walizkę i wyszedł

• Nawet gdy był w domu w weekend, i tak nie miał dla nikogo czasu. Przyjeżdżał zmęczony i wciąż powtarzał, żeby mu niczym nie zawracali głowy, bo to ich problemy, a nie jego. On tu przyjechał odpocząć. I rzeczywiście w soboty spał do pierwszej, potem wychodził załatwić swoje sprawy, czasem coś reperował w domu i wtedy nie wolno było mu przeszkadzać. Wieczorem szedł spotkać się ze swoimi kumplami, w niedzielę skoro świt szedł na ryby. Czasem dawał się mamie wyciągnąć do kościoła i na obowiązkowy spacer, a potem szedł razem z nimi do wujków, gdzie zjadał ohydny, zimny obiad. A potem robiło się późno i ojciec zaczynał gorączkowo szukać rzeczy po domu, wściekał się, że mają tu taki bajzel i powtarzał, że gdyby on tu mieszkał, na coś takiego by nie pozwolił. Przed wyjściem obowiązkowo kłócił się o coś z mamą i wychodził bez pożegnania

„Dane wrażliwe”

– scenariusz lekcji języka polskiego 1

Propozycje zajęć:

6. Prezentacja przygotowanego materiału przez jedną osobę z każdej grupy. Zawieszenie schematów w widocznym miejscu (materiał ten będzie potrzebny do następnej lekcji).

7. Podsumowanie lekcji, dotyczące istnienia danych wrażliwych u każdego z bohaterów.

8. Zadanie domowe:

- Na podstawie „danych wrażliwych” określ kilkoma przymiotnikami, jaką nastolatką była Nina, np.: zagubiona, samotna, perfidna.
- Zastanów się, jakie są Twoje „dane wrażliwe”? Czy widzisz podobieństwo swoich cech do któregoś z bohaterów powieści?

Temat następnej lekcji: *Perfidna kłamczucha czy zagubiona nastolatka – jak oceniamy Ninę?*

Temat następnej lekcji: *Dlaczego Nina postanowiła kłamać? Jaki wpływ na to miało jej otoczenie?*

Temat lekcji: *Grono nastolatków z Augustowa a gimnazjaliści z ... (Łańcuta) – tacy sami czy inni?*

Temat lekcji: *Czego brakowało Ninie, Justynie, Kasi...?*

W toku następnych lekcji można wykorzystać materiały ze schematów.